

Kardiologam ir jāpārredz "viss laukums"

BAIBA MIGLONE

Kardiologa OSKARA KALĒJA vārds bicīti tiek pieminēts dažādos izdevumos. Rīgas Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas kardiologs, Stradiņa universitātes Medicīnas fakultātes profesors, Latvijas Zinātnes padomes eksperts, Latvijas Kardiologu biedrības un Latvijas Ārstu biedrības biedrs, Eiropas Kardiologu biedrības īstenais loceklis, Amerikas Kardiologu asociācijas un citu starptautisku ārstu organizāciju biedrs, 2013. gadā ieguvījis titulu „Gada cilvēks medicīnā izglītībā 2013” un Latvijas Zinātņu akadēmijas, Rīgas Tehniskās universitātes un AS „Latvijas gāze” Gada balvu par sasniegumiem un ieguldījumiem sirds ritma traucējumu nefarmakoloģisko ārstēšanas metožu attīstībā Latvijā. Šo uzskaitījumu varētu turpināt un turpināt...

— Ir mazliet neierasti satikt jūs, Latvijā un ārpus tās robežām atzītu kardiologu, tādā mazpilsētā kā Madona. Vai arī šeit ir jūsu pacienti?

— Ir, protams. Jautājums vairāk varētu būt — kur viņu nav. Ja mēs paskatāmies tā ģeogrāfiski — tad tie ir Tālic Austrumi, bet Amerikā — Sanfrancisko. Un interesanti ir tas, ka mans pacients nav Amerikas latvietis, bet gan amerikānis, viens no lielas medikamentu drošības asociācijas vadošajiem ekspertiem. Kad mēs pirms četriem gadiem iepazīnāmies, sākam runāties, viņam laikam iepatīkās mūsu pieeja medicīnā atšķirībā no Rietumeiropas kolēģu pieejas, kas ir ļoti standartizēta. Ir cilvēki, kas, runājot basketbola valodā, sarežģd šauri, proti, redz tikai grozu, bet ir cilvēki, kuri spēj sarežģdēt laukumu. Negribu apgalvot, ka es pie viņiem pārliecinoši pieredzu, bet es cenšos visu laiku mācīties un spēt redzēt to laukumu kopumā. Vispār kardiologam ir jāspēj redzēt ļoti plaši. Bez tam es spēju ar cilvēku sarunāties par ļoti daudzām dažādām tēmām, ne tikai medicīnu. Nejaucu, piemēram, Danti ar Kantu un zinu to, ka Bēthovens nav tikai suns... (smejas).

— Ar arī iznācis iepazīties ar Madonas slimnīcu?

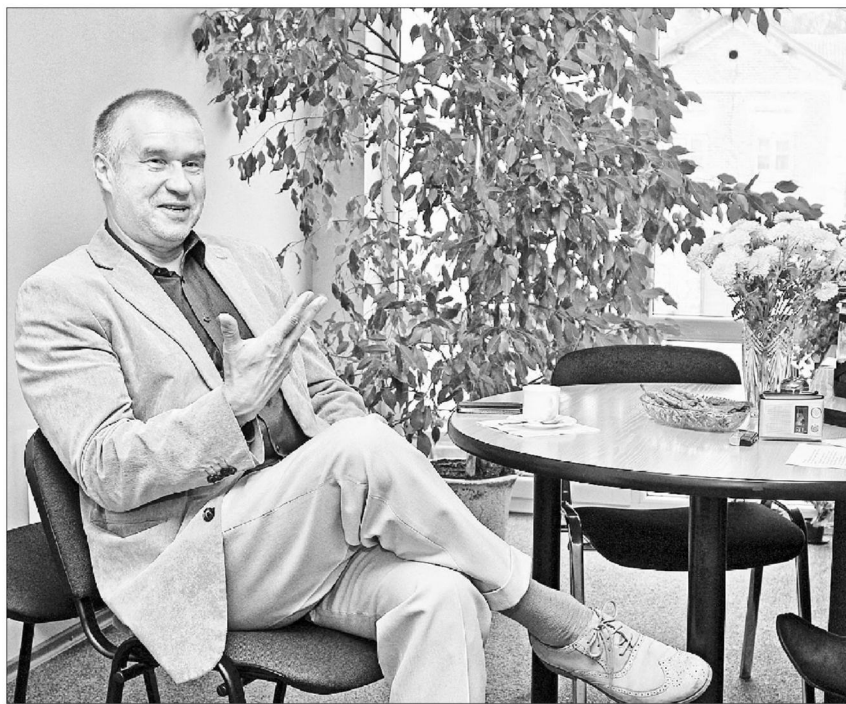
— Mazlietiņ. Ir gadījies tikties, gan lasot lekcijas, gan konsultējot kolēģus. Varu teikt, ka jums ir ļoti laba slimnīca.

— Uz kardioloģiju esat gājis apzināti?

— Man medicīna nav sākusies vienkārtīgi. Tas jau intervijās ir izskanējis. Ne pārāk veiksmīgs bija pirmais piegājiens. Tad sekoja medicīnas skola, esmu bijis sanitārs, *ātrās palīdzības* feldšeris kardioloģijas brigādē. Pēc tam augstskola ar otro piegājienu, kas priekš padomju laika beidzās diezgan spoži — ar Sarkano diplomu un Ļeņina stipendiju. Pēc augstskolas nokļuvu pie kardioloģurģiem kā kardiologs. Un tā pamaztiņām uz priekšu.

— Arī šobrīd konsultējāt pacientus?

— Jā, konsultēju, un man tas patīk. No klīniskās medicīnas nekad neesmu aizgājis, jo apzinos — ja aizeji tīri zinātnē un pedagoģijā, pēc kāda laika zaudē saikni ar klīnisko praksi. Daudzas lietas, tai skaitā saistībā ar sirds ritma traucējumiem, esmu sācis Latvijā kā pirmais kopā ar manu solabiedru un labāko draugu, profesoru Jāni Jirgensonu, kas nu jau diemžēl ir citā pasaulē. Ir lietas, kuras Austrumeiropā esmu uzsisācis pirmais, bet ar laiku saproti, ka vienam tā ir ļoti liela slodze, mazliet

„Tad, kad ārsts kļūst par filozofu, tā ir pazīme, ka viņš kļūst par ārstu,” spriež kardiologs Oskars Kalējs.

AGRA VECKALNIŅA foto

pašam arī redze *uzdeva*. Un tad jau nāca jauni kolēģi, kas spēj strādāt daudz intensīvāk, un man paveras citas iespējas — veidot komandu aiz sevis.

— Tomēr vairāk nodarbojaties ar zinātnisko darbu?

— Dalīti. Studenti, jauno ārstu apmācība, zinātnē un arī praktiskais darbs. Ir ideja, ka arī Madonā es reizi mēnesi varētu pieņemt pacientus, jo man ļoti patīk Madona, un es zinu, ka vismaz reizi mēnesi arī turpmāk uz šejieni atbraukšu. Madonas pusē dzīvo mani radi, kas šurp pārceļas no Līgatnes. Arī tēvs kādreiz mēināja par mūsu dzimtas saistību ar šo pusi. Tā ka tā laikam nav nejaušība, ka kaut kas mani uz šejieni velk. Kas attiecas uz konsultācijām, mana pamatspecializācija ir sirds ritma traucējumi, bet mēs varam runāt par visu kardioloģiju. Šobrīd pieņemu Stradiņa slimnīcas poliklīnikā, bet tas ir problemātiski, jo diezgan bieži braucu uz starptautiskajiem kongresiem un pieņemšanas *izlētis*. Novembrī, piemēram, būs liels pasākums Baltijas valstīm — mēs esam septiņi cilvēki Eiropā, kas apvienojušies cīņā pret insultu un aritmiju, un šo grupu vada Eiropas Kardiologu biedrības prezidents, man arī ir gods būt šajā septiņniekā.

— Vai jau studiju gados sapratāt, ka jūs saista kas vairāk par ierindas ārsta karjeru?

— Esmu sportists pēc domašanas. Atzīstos, ka man nepatīk zaudēt. Vairāk reizēm tas drusku bojā nervu sistēmu. Principā es nezaudēju — vienkārtīgi uz laiku aizeju aizsardzībā.

Ar visu manu maksimālo cīņu pret maniēm vecākiem, viņi dzīvoja padomju laikā, un viņiem abiem biogrāfijās bija diezgan daudz priekš šī laika minusu un līdz ar to daudz ierobežojumu, no šī viedokļa man nebija tā gaišāka bērnība, ja skatās tīri no materiālās puses. Es ļoti agri sapratu, ka ir lietas, ko tu vari izdarīt pats. Nevienš neko uz paplātes nepieņems. Pārsvārā mēs visi, kad ieradāmies augstskolā, gribam kaut kas būt. Operā arī visi grib būt primas, navis dejoj kordebaletā. Dažiem māmiņa Daba to nav devusi. Ļaipar puikām, kas sanāk uz basketbola pirmajām nodarbībām — visi grib būt

Maikli Džordani vai Kevinu Durani utt. Un tad vienā brīdī ir jautājums, cik daudz esi gatavs tajā ieguldīt, kas ir tavas prioritātes. Katram cilvēkam ir savs. Es vienmēr esmu gribējis būt *augšā*, un tās ir manas prioritātes.

— Kas ir tās lietas, kuras, gadiem ejot, paliek atmiņā?

— Mūždiem paliek atmiņā tas pirmais, kas izdodas (un tas parasti arī izdodas). Atmiņā paliek arī sportiskās veiksmes, pie tam — kur tu esi pārkāpis pāri sev un uzvarējis. Arī dzīvē ir lietas, kurās iznācis uzvarēt, un nevis pēc punktiem, bet pēc būtības. Jo vienkārtīgi ir lietas, kurās neizšķirta nav, ir jāuzvar, un viss. Atmiņā paliek arī atsevišķi pacienti, ar kuriem pēc tam kļūstam draugi; nē, draugi nē, draugu nevar būt daudz — tad tas ir balagāns. Principā tie ir cilvēki, ar kuriem paliek *čomskaas* attiecības, atrodī kopējas intereses utt.

Reizēm ir gadījies nejauši atrasties negadījuma vietā, jo es tādos gadījumos nekad nepabraucu garām, vienmēr atceroties to, ka man medicīna ir sākusies *ātrajos* — man nav bail. Es neesmu mulķīgi bezbailīgs, bet neesmu bailīgs.

— Aizvadītajā gadā esat ieguvījis arī titulu „Gada cilvēks medicīnā izglītībā 2013”.

— Man ļoti patīk dzīvais kontakts ar studentiem, jo, kontaktējoties ar viņiem, vienmēr jūties jauns. Un kas ir svarīgi — jāatceras tas laiks, kad pats sēdēji studentu rindās. Ja to aizmirsti, tad paliec, kā es saku, par pasniedzēju. Kamēr atceries, tu esi ceļā uz skolotāju, jo austrumnieki vārdu *skolotājs* rakstīja ar lielo burtu, un tā bija izteikti pagodināša uzruna. Kamēr ir ceļš (un, kā zināms, ceļš ir nebēdzams), tikmēr ir kustība.

— Mūsdienās teju visi žurnāli ir pilni ar padomiem, kā ievērot veselīgu dzīvesveidu, bet kas, jūsuprāt, ir tie trīs jeb galvenie vaļi, uz kuriem būtu jābalstās, lai saglabātu savu veselību?

— Vairāk kustēties, bet nevajag pārprast — tas nenozīmē fizisku darbu. Ja smags fizisks darbs būtu pluss mūsu dzīvildzei, tad visi grāvrāči, krāvēji utt. dzīvotu saules mūžu. Vairāk kustoties, mēs domājam arī par

elpošanu. Nu kaut tā patī nūjošana. Vairāk kustēties — tas attiecas gan uz jauniešiem, gan vidēja vecuma cilvēkiem, gan senioriem. Otrs — piedomāt pie tā, ko ēd. Tas, ka kaut kad apēd kādu speķmaizi vai ceptus kartupeļus ar kārtīgu gaļas gabalu, ir nieks, ja *apaksā* jau nav kaut kādas problēmas un ja tu kusties. Protams, arī stress — bet, ja es teiktu: izvairies no stresa, tas būtu mulķīgi, jo stikla burkā mēs nedzīvojam. Uztraukumu nav tikai *bonzīm*, jo arī miljardierim tādi ir. *Bonzīm* vienīgais uztraukums, vai kāds nav nospēris viņa tukšās pudelēs. Vēl, manuprāt, ir svarīgi ik pa brīdīm spēt izšķēties — aiziet vai aizbraukt uz mežu vai plavu, kad no rīta vai vakarā ceļas migla, vai papriecāties par saulrīti. Reizēm vienkārtīgi vajag parunāties ar *gudru* cilvēku — to, kuru mēs visvairāk mīlam un kuru katru rītu redzam spogulī.

— Pašam tā sanāk? Kā vispār relaksējaties pēc intensīvas darbības?

— Cenšos. Daudz sportoju, piedalos arī sacensībās. Vēl man ir svarīga draugu kompānija. Neteiksim, kā pārāk bicīti satiekamies, jo visi tomēr kaut ko dara, bet pa reizīti mēs satiekamies, un tad nav starpības, kurš no mums ir departamenta direktora vietnieks, kurš — katedras vadītājs, kurš — Stradiņa slimnīcas senāta loceklis utt. Visi četri mēs esam pie iesaukām.

— Runājot par iesaukām, studiju gados jums bijis iesauka Pūks, un ar to saistās kāds kuriozs jau tajā laikā, kad sākat strādāt par ārstu.

— Tā man ir iesauka vēl no studiju gadiem, kad braucām taltās. Pirmajā kursā biju tāds mazlietiņš apalīgāks un sacīju, ka ar kartupeļu lasīšanu man ir tikpat smagi kā Vinnijam Pūkam ar resnuma vingrošanu. Un kāds jau līdz vakaram bija paguvis uzzīmēt bildīti ar Pūku, kurš kāpj uz svariem. Tā man tas Pūks pielīpa, bija pat situācijas, kad kursabiedri sūta pacientu pie manis: „Nu aizej, tur Pūks...” Atnāk kāda mamma un meklē — mums vajag dakteri Pūku! „Nu nav mums te tāda...” „Kā — nav!?”

— Paldies par sarunu! ■